

KEITIMŲ TIPAI PAGAL GRAMATINIUS POŽYMIUS (Gina Kavaliūnaitė 2019)

Leksikos keitimai. Svetainėje žymima **lex**

Keitimas priskiriamas prie leksinių keitimų tokiais atvejais:

j. Jei redaguojant pateiktas žodžio ar žodžių junginio sinonimas:

Mt 1,21 idand > kad

Mt 1,23 Panna > Merga

Mt 2,2 Uztekieima Saules > Saule-tekia

ij. Jei visiškas keitimas arba sinoniminis variantas turi tą pačią šaknį, bet lemujant būtų priskiriamas kitai lemai:

Mt 1,18 mote > motyna

Mt 1,25 pirmgimdi > pirmagimi

Mt 4,18 zukley > zukliiey

Mt 2,2 perfergtas > perfergietas

Mt 4,27 nupuolimas > nopolis

Mt 15,37 feptinis > feptineta

iiij. Jei pagrindiniam žodžių junginio žodžiui buvo pateiktas sinonimas, valdantis gretimą žodį ir dėl to pakito šalutinio žodžio forma, visas žodžių junginys laikomas leksiniu keitimu:

Mt 1,11 metu nuwedimo > ape nuwedimą

Mt 1,9 prieš jos > pirm ju

Mt 2,9 and wietos > ties (wietą)

iiij. Jeigu pateiktas nekaitomo žodžio variantas:

Mt 3,5 aplinkuy > aplink

Mt 1,24 kaip > kaypo

Mt 6,4 flapciomis > flapciey

v. Jeigu pakeistas žodžio priešdėlis:

Mt 7,25 remti > paremti

Mt 6,19 pakaft > iškajt

Mt 7,18 atnešt > nešt

Mt 13,27 nuejė; > atejė

Mt 23,12 pasikiels > isikiels

Rom 1,23 atmayne > permayne

vj. Jei pridėti arba atmesti enklitikai -jen, -gu, -gi:

Mt 8,16 ans > anljen

Mt 9,3 tafai > tafjen > tas

Mt 5,29 jey > jeygu

Mt 12,3 nelkaytete > nelkaytetegu

Mt 16,15 jujen > ju

vij. Jei pridėta arba atmesta sangražos dalelytė:

Mt 5,44 melſkitės > melſkite

Mt 6,6 melſkis Tewuy > melſk Tewa

Mt 26,45 atfilſekit > atilſėkit ſau

Jn 1,32 atfiliko > atliko

viiij. Jei pakeista daiktavardžių giminė (NB. Jei pakeista būdvardžių arba dalyvių giminė, tai keitimas morfosintaksinis):

Mt 2,3 cielas Jeruzalem > ciela Jeruzale

Lk 1,9 burtas > burta

jx. Jei žodis pakeistas žodžių junginiu arba atvirksčiai:

Mt 13,5 olos > olotu wietu

x. Jei veiksmažodžio forma papildyta papildoma leksema arba atmesta veiksmažodinės frazės leksema (kai kuriais atvejais tai galėtų būti interpretuojama ir kaip morfologinis keitimas, nes šiais atvejais analitinė veiksmažodžio forma keičiama sintetine arba atvirksčiai, o reikšmė nekinta):

Mt 13,30 teauga > dokit augt (Laat ze beiden te zamen opwassen tot den oogst)

Mt 5,44 Buſiu ſweika > paſweyksi

Mt 5,44 Gwołtą daro > ſpaudžia (galima interpretuoti ir kaip leksikos keitimą)

Mt 8,26 Efte baykſztus > baykſztaujate

xj. Jei taisomas to paties Biblinio asmens vardas į kitą vardo variantą (jei vardas keičiamas kitu, nes dėl panašaus skambesio supainioti asmenys, tokiu atveju keitimas priskiriamas prie apsirikimų):

Apd 1,13 Judoſus > Judas

Lk 1,7 Elizabeth > Elzbieta

Mt 1,11 Babilonios > Babiloniſkos

Mt 1,3 cielas Jeruzalem > ciela Jeruzale

Mt 3,21 Zebedeuſu > Zebedeju

Mt 1,3 Zarama > Zarą

Morfologijos keitimai. Tekste žymima **morf**

Keitimas priskiriamas prie morfologijos keitimų tokiais atvejais:

j. Jei viena į kitą keičiama ilgoji arba trumpoji vardažodžio linksnio forma:

Mt 2,8 jam > jamuy

Mt 4,13 Zabulona > Zabulon (Šiuo atveju labai svarbus kontekstas: jei Sg Gen > Nom, keitimas morfosintaksinis)

Mt 5,26 Maziiauſiamui > maziiauſiam

ij. Jei keitimas perkelia žodį į kitą kaitybinę kategoriją nepakeisdamas morfosintaksinių savybių (paradigmatinės pozicijos):

Mt 1,20 sg. ines. ſapny > sg. ines. ſapnia (LKŽ turi lemą ſapnis, Kudzinowskio indekse tik ſapnas).

Mt 1,25 pramino > pramine

Mt 13,5 olos > olotu wietu > oles

Mt 4,2 nakciu > naktu

(i-kamienas pakeistas į priebalsinį kamieną, t. y., morfologinis keitimas, ne morfosintaksinis; taip pat ir ne rašyba, nes skiriasi fonetinė realizacija)

Mt 6,19 wagis > wagey

Mt 1,20 tus > tos

Mt 8,25 Zufame > zuvame

Mt 12,7 Zynotumbite > zynotumte

Jn 2,3 Sg. Gen wino > wina

iiij. Jei panaikinta viena iš du kartus pavartotų sangražos dalelyčių arba *vice versa*:

Mt 14,6 pafidabojos > pafidabojo

Mt 24,44 nefitikekite > netikekites

Mt 28,9 nefibijokites > nefibijokite

iiij. Jei pakeista enklitiko vieta:

Mt 21,2 Atwelkite mi > atmiwelkite

Mt 27,13 Negugirdi > negirdigu

v. Jei įterptas arba atmestas jungiamasis balsis:

Jn 1,14 Wienagimdzia > wiengimdzia

vj. Jei keičiant pateikta alternatyvi žodžio kamieno:

Lk 1,36 Menafis > meno

vij. Jei keista tematinė ir atematinė veiksmažodžio forma:

Mt 6,30; 8,10 Eft > ira

Morfosintaksiniai keitimai. Tekste žymima morf-synt

Keitimas priskiriamas prie morfosintaksinių keitimų tokiais atvejais:

j. Jei pakeistas vardažodžio linksnis

Mt 1,19 teyfus > teyfu (nom sg → instr (or acc) sg)

Mt 2,13 Waykiali > Waykialo (acc sg → gen sg)

Mt 2,15 funaus > Sunu (gen sg → acc sg)

Mt 5,13 Niekam > Niekop

Mt 5,19 mažiaufias > mažiaufiu

Mt 6,8 ligus > ligiejs

Mt 6,13 Newelk mufu > mus ing pagundinima

Mt 6,15 atleys jumus nopolus > nopolu jufu

Jn 2,14 pinigeys > pinigus

ij. Jei prielinksninė konstrukcija pakeista linksniuojamu žodžiu ir *vice versa*:

Mt 2,11 ing namus > namofna (prepositional phrase → ill sg (illative))

Mt 9,39 ing deszinę pusę > dešynen pufen

Mt 24,50 hadynoj, kurioj > kurios nezyno

iiij. Jei vienaskaita pakeista į daugiskaitą ir *vice versa*:

Mt 2,23 Pranašą > Pranašus (acc sg → acc pl)

Mt 2,15 funaus > Sunu

Mt 6,16 weyda > weydus
Mt 15,32 tu minu > tos mines

iii. Jei įvardžiuotinė forma pakeista neįvardžiuotine ir *vice versa*:

Mt 2,1 nekuriey > nekurie
Mt 6,33 tieji > tie
Mt 6,37 piktoja > pikto
Mt 12,3 tiey > tie
Mt 9,3 nekuriey > nekurie

v. Jei viena kaitybinė veiksmažodžio forma pakeista į kitą:

Mt 2,13 imfi > imk (future tense → imperative)
Mt 23,18 pryfiyks > pryfiyktu
Mt 27,4 dabokis > dabosies
Mt 28,4 izdotas bus > izdodamas eft
Mt 26,58 dabetis > dabotus (bendratis > supynas)
Mt 24,4 dabokis > dabofies
Mt 15,22 ifzeidama > ifzejus
Jn 1,15 kałbedawau > kałbejau
Lk 20,36 bus > ira

vj. Jei padalyvis arba pusdalyvis pakeistas į dalyvį ir *vice versa*:

Mt 1,22 kałbant > kałbanti
Mt 2,13 kałbant > kałbedams
Mt 3,7 ateynant > ateynanci[us]
Mt 3,16 užžengiant > užžengiancią
Mt 8,14 begulint > begulincius

vij. Jei veiksmažodžio aktyvo forma pakeista į pasyvą ir *vice versa*:

Mt 1,23 ifiguldo > izguldzi[us] ira
Mt 3,13 ghi apkrikłstytu > apkrykłstytas butu

viii. Jei pakeista būdvardžių arba dalyvių giminės forma (jei pakeista daiktavardžių giminės forma, keitimas leksinis):

Mt 17,5 Debefis fzwiesus > fzwiesi
1Kor 10,16 Kuriuo > kuria

ix. Jei pridėtas arba atmestas priešdėlis *be-*; *te-*; *tebe-*; *nebe-*

Mt 6,5 meldiefi > befimeldi (priešdėlis *be-* pridėtas siekiant pakeisti sangrąžos dalelytės vietą; *be-* yra turėjęs kažkokią reikšmę, kurios nebegalim nustatyti, todėl šio tipo keitimus priskiriam prie morfosintaksinių)
Mt 18,6 Muczyjās > befimuczyjā
Mt 15,32 Beregint > regincius
Mt 7,9 beprašant > prašancamui (pridėjus priešdėlį pasikeitė kalbos dalis)

x. Jei pakeistas laipsniuojamo kalbos dalies laipsnis:

Mt 26,57 Wiriausiop > wiresniop

Sintaksiniai keitimai. Tekste žymima **synt**

Keitimas priskiriamas prie sintaksinių keitimų tokiais atvejais:

j. Jei dalyvinė konstrukcija pakeista šalutiniu sakiniu:

- Mt 5,9 pakaju milintieji > kurie pakaju mili
- Mt 22,27 kad tey izgirdo > tey izgirdęs
- Mt 15,20 Nepraufus ranku > neprauftomis rankomis
- Mt 7,3 fancios > kuri ira
- Mt 1,23 Ifiguldo > izguldzius yra

Rašybos keitimai. Tekste žymima **spell**

Keitimas priskiriamas prie rašybos keitimų tokiais atvejais:

j. Jei įterptas arba atmestas palatalizacijos ženklas:

- Mt 1,6 Uriošiaus > Uriošaus
- Mt 13,6 patvielke > patwiefkie

ij. Vienas galūnės rašybos variantas pakeistas kitu:

- Mt 1,1 Jezufa > Jezufa

iiij. Vienas šaknies balsio rašybos variantas pakeistas kitu:

- Mt 4,10 Ayk > Eyk
- Mt 2,11 fkorbus > fkarbus

iiij. Jei keistas priebalsio l kietumas/minkštumas, virš balsių pridėti taškai, pridėtas arba atmestas nosinis ženklas:

- Mt 2,13 Anjelas > Anjełas
- Mt 2,14 Egyptan > Egyptań
- Mt 1,2 Jzaoką > Jfaóką
- Mt 2,11 Kodyla > Kodylą
- Mt 1,18 šwentos > šwėtos

v. Jei keistas didžiosios ar mažosios raidės rašymas:

- Mt 2,15 funaus > Sunu (šiuo atveju keitimas priskiriamas ir prie rašybos, ir prie morfosintaksinių keitimų)
- Mt 23,23 zokone > Zokone

vj. Įvesta arba atmesta geminacija:

- Mt 3,7 Saduceušu > Sadduceušu

vij. Jei keistos c ir k, g ir h, g ir j:

- Mt 1,16 Jocubą > Jokubą
- Mt 1,21 hrieku > grieku

viiij. Jei keistas raidės variantas - long s > z; v > w:

- Mt 1,2 Jzaóką > Jfaóką
- Mt 13,6 patvielke > patwiefkie

Žodžių tvarkos keitimai. Transkripcijoje žymima **wo**

Keitimas priskiriamas prie žodžių tvarkos keitimų tokiais atvejais:

Jei žodžių tvarkos keitimai rankraštyje pažymėti skaičiais virš raidžių.

Žodžių tvarkos keitimai transliteracijoje pažymėti riestiniais skliaustais apskliaudžiant vietomis sukeistus žodžius ir pažymint, kokia tvarka jie turėtų būti užrašyti sukeitus juos vietomis.

Pasitaiko atvejų kai skaičiai užrašyti ne virš kiekvieno apskliaustos sekos žodžių, dėl to skaičių vieta papildomai nurodyta po žodžio *written*. Dažniausiai abi skaičių eilutės sutampa: { jupa tau atymt }^{321*} written 3 2 1. Tačiau pasitaiko, kad skaičiai užrašyti ne virš kiekvieno žodžio, kartais jie taikomi visam žodžių junginiui – tuomet nuoroda *written* atrodo taip: { kurfey || mus fu fawim fuderyno }^{15234*} written 1 3 -- 2.

Kartais žodžių tvarka buvo pakeista vieną žodį ar žodžių junginį išbraukiant ir užrašant kitoje vietoje. Tokiais atvejais žodžių tvarkos keitimas taip pat pažymėtas raudonais riestiniais skliaustais.

Skyrybos keitimai. Tekste žymima **punct**

Keitimas priskiriamas prie skyrybos keitimų tokiais atvejais:

j. Jei vienas skyrybos ženklas pakeistas kitu:

Mt 19,8 , > :

Rankraščio autoriaus apsirikimai. Tekste žymima **other**

Keitimas priskiriamas prie apsirikimų tokiais atvejais:

j. akivaizdžios klaidos, praleistos raidės; per klaidą pradėtas rašyti tolesnis žodis

Mt 4,8 lab > kaľna

Mt 14,9 dot > bet

ij. Supainioti du skirtingi leksiniai vienetai:

Mt 4,14 Ezeķioſiu > Ezaioſiu (dėl panašaus skambesio supainioti du Biblijos asmenų vardai)

Mt 13,35(36) gruda garftycziu > kukali dyrwos

Mt 9,16 nauja > fena ruba

iiij. Supainioti versetų numeriai

Mt 13,24 23. > 24.

Mt 13,25 24. > 25.

Mt 13,26 25. > 26.